

Josep Carles Rius: «No pot ser que sigui a TV3 on Ortega Smith aparegui en societat»

El vallenc i president del Consell de la Informació (CIC) defensa una premsa que eviti la propaganda: "Molts periodistes han defensat la unitat d'Espanya abans que el periodisme"

Josep Carles Rius | Yvelisse Teixeira

Josep Carles Rius (Valls, 1956) acaba d'assumir la presidència del **Consell de la Informació de Catalunya (CIC)**, un organisme que vetlla pel compliment del **codi deontològic** de la professió periodística. Rius atresora una experiència llarga en el seu gremi, un trajecte que va començar en la premsa local i comarcal, i que després ha transcorregut per mitjans com *El Noticiero Universal*, *El Periódico*, *La Vanguardia*, *Público* o *Catalunya Plural*.

Degà del **Col·legi de Periodistes** (2007-2010), Rius ha fet de periodista i, ahora, ha reflexionat sobre la professió, en el llibre ***Periodisme en reconstrucció*** (publicat per la UB). En aquesta entrevista defensa un periodisme rigorós però no pas neutre, i es mulla en temes delicats, des de com informar sobre l'**extrema dreta** al paper de la propaganda en la premsa.

- Presidirà el Consell de la Informació de Catalunya (CIC). Hi ha més denúncies de vulneració del codi deontològic ara que fa uns anys?

- El que hi ha és més preocupació a la ciutadania sobre la qualitat dels mitjans de comunicació. Hi

---

ha més consciència de la rellevància que tenen els mitjans per a la qualitat de la democràcia. Això fa que hi hagi una mirada més crítica envers els mitjans.

- És un organisme habitual en la majoria de països?

- De consells de la informació n'hi ha en més de cent països. A Europa existeix en pràcticament tots els països. Suècia, el 1916, en va ser el precursor. Després, es generalitza a partir del 1945. A Catalunya neix el 1997, després del Codi Deontològic, impulsat pel Col·legi de Periodistes i els mateixos mitjans. Dins de l'Estat espanyol, Catalunya n'és la precursora.

- Quin organisme hi ha a Espanya?

- Hi havia la comissió de queixes de la FAPE, que després es va convertir en fundació, però no té aquest element del CIC de la presència de mitjans, associacions, editors i universitats. Aquest paper de societat civil del CIC no el té. Cal dir, però, que el CIC només té una autoritat moral, no té poder sancionador.

- En quin àmbit es cometen més infraccions?

- És important posar en clar el context, caracteritzat per la polarització, que és un fenomen mundial. Ho hem vist amb el Brexit, amb Trump, amb Bolsonaro i amb Ayuso. És un fenomen que ho impregna tot i es basa en el pes de la propaganda i la simplificació. Que és tot el contrari del periodisme, que busca el matís i anar al fons dels temes. El que detectem en la ciutadania és la preocupació per la polarització. I, com a periodistes, ens hem de plantejar si hi hem contribuït o si hem sabut ser punts de trobada. Vivim en l'era de les emocions, que solen ser terreny adobat per a la propaganda. I crec que, en aquests anys, la propaganda ha aconseguit imposar-se al periodisme. Això ho hem de revertir. Que Trump guanyés vol dir que la propaganda va guanyar. Que el Brexit guanyés, dient mentides, igual. Ayuso va guanyar amb la paraula llibertat. Però, amb dades a la mà, la mortalitat de la pandèmia a Madrid ha estat molt més alta que a les altres comunitats.

Josep Carles Rius. Foto: Yvelisse Teixeira

- Durant molts anys, la premsa anglosaxona era vista com un referent. En aquests fenòmens dels quals parlava hi han tingut un paper mitjans com la cadena Fox o la premsa sensacionalista britànica, molt abocats a la creació de realitats paral·leles. Hi ha el risc que la premsa acabi oblidant quin és el seu paper?

- Trump va suposar el triomf de la propaganda, però hi ha una premsa que ha resistit quatre anys. La premsa seriosa ha fet una feina magnífica, del *The New York Times* al *New Yorker*, posant en evidència totes les contradiccions trumpistes, trobant suport a la població. El *NYT* ha multiplicat les seves subscripcions. I quatre anys després, guanya Biden. La resistència de la premsa i que la ciutadania la vegi com un element clau és un senyal d'esperança.

"La propaganda ha aconseguit imposar-se al periodisme, i això ho hem de revertir"

- I de cara al futur, quines dinàmiques s'imposaran en el camp mediàtic entre la propaganda i la informació?

- El que hem d'intentar és que la part de la societat compromesa amb la democràcia i els drets humans sigui majoritària. Jo no crec en el periodisme neutral. El periodisme ha d'estar compromès amb els drets humans. Les xarxes han vingut per quedar-se, però als nostres fills els hem de donar eines per discriminar la bona informació de la que no ho és. Qui tingui una bona agenda mediàtica, tindrà més recursos per afrontar la complexitat de la vida. Quan parlem dels riscos de

---

segregació a la població, aquí hi ha un perill. Qui no tingui una bona agenda mediàtica, no tindrà els mateixos drets que la resta. Cal també que els periodistes coneguin el codi deontològic. És important el compromís ètic del periodista. També ho és la transparència. S'ha de saber qui hi ha darrere d'un mitjà, saber qui t'informa.

- Abans ha esmentat la propaganda de la dreta populista. Hi ha un debat al voltant de com s'ha d'informar sobre l'extrema dreta. Entre el risc d'amplificar els seus missatges o ignorar-los, quina és la seva opinió?

- La polarització simplifica. Si es deshumanitza l'altre, el següent pas és l'odi. No vol dir que no s'informi sobre Vox, però el periodisme no pot ser un altaveu de l'extrema dreta. Quan Santiago Abascal va anar a Ceuta amb motiu de la darrera crisi, hi va haver desenes de micròfons fent-li d'altaveu. Això no pot ser, perquè el que diu aquesta persona va en contra dels drets humans. En aquest sentit, em va preocupar molt la sentència de l'Audiència de Madrid desestimant el recurs de la Fiscalia contra els cartells de la campanya de Vox. La sentència parlava de llibertat d'expressió i dels MENA com un problema social. Entenc que s'ha d'informar de l'activitat parlamentària de tots els grups, perquè sorgeix de les urnes. Però la llibertat d'expressió no pot emparar mentides, perquè està assenyalant sectors vulnerables de la societat. I això ho estan dient jutges. S'han de posar sobre la taula les contradiccions d'aquests sectors i les seves falsedats.

- Com valora la manera com ha informat la premsa espanyola sobre el procés, en relació al que deia d'informació versus propaganda?

- Quan hi ha fenòmens de polarització, les portades dels mitjans es conceben com a pòsters propagandístics. *La Razón*, *l'ABC*, i segurament *El País*, hi ha caigut també. A això s'hi afegeix l'existència a Espanya d'un duopoli televisiu. La immensa majoria dels mitjans estan en mans de dos grans grups, el que genera un biaix ideològic molt clar. Hi ha mitjans alternatius molt valuosos els darrers anys que han creat un ecosistema molt més plural. Però són forces desequilibrades. La premsa de Madrid, amb el duopoli televisiu, ha tret l'artilleria pesant. Però quan hi ha situacions polaritzades, l'altra part també respon així.

Josep Carles Rius. Foto: Yvelisse Teixeira

- La premsa espanyola va caure en una dinàmica de propaganda?

- Això s'ha accentuat, però ja estava aquí. Quan es posen per davant els sistemes de creences sobre el paper de periodista, passa això. Molts d'aquests periodistes han defensat la unitat d'Espanya abans que el periodisme. Però aquí potser estàvem caient en el mateix.

- Els mitjans catalans han actuat igual?

- En algun moment, mitjans que havien d'haver reflectit la pluralitat no la van reflectir prou. I, en algun moment, també van posar per davant el que es creia que era just del que es creia que era real. La premsa catalana no ens hem fet prou preguntes.

"Durant un temps TV3 va reflectir la pluralitat de la societat catalana i ara no ho fa"

- TV3 no ha reflectit prou la pluralitat de la societat catalana?

- TV3 és importantíssima, i és un patrimoni social i cultural de Catalunya que considero vital. No es pot entendre Catalunya sense una TV3 potent. Segona qüestió: la tasca que ha fet TV3 ha estat cabdal, sobretot pels seus professionals. Arribats aquí, jo crec que TV3 ha de ser un mirall de la societat catalana i potser en els darrers temps ho és per una part. Hi ha una part de la societat catalana que no s'hi sent representada. A mi em pesa, perquè el paper dels mitjans públics és

---

el de contribuir a la trobada de la societat. Ha de reflectir la pluralitat i la complexitat de la societat catalana. Durant un temps TV3 ho va fer de manera brillant, i ara no ho fa. També és cert que ara és un moment més difícil, sobretot pels mitjans audiovisuals. No pot ser que la Corporació tingui un mandat caducat i no es renovi, que els responsables es triïn seguint criteris polítics i de correlació de forces, que determinades productores tinguin un pes excessiu...

- A què es deu que una part de la societat no se sent representada per TV3?

- En primer lloc, perquè hi ha hagut una forta polarització i aquesta cadena ha pres partit. Perquè l'univers simbòlic que hi apareix no és vist com el seu per una part de la societat. A la societat catalana, no hi ha només pluralitat ideològica, sortosament, hi ha pluralitat social. Hi ha una part que no la veus mai a TV3. Que sigui la primera cadena de televisió on Ortega Smith aparegui en societat no pot ser. Hi ha molta gent sensata a Espanya que està per la concòrdia i no surt. A mi em dol molt TV3.

Josep Carles Rius. Foto: Yvelisse Teixeira

- Va començar a *El Pati* i ha estat a *El Noticiero Universal*, TVE a Catalunya, *La Vanguardia*, *El Periódico*, *Público*... Però, ahora, també ha reflexionat sobre la seva feina. Quins canvis l'han frapat més?

- El que són els principis bàsics del periodisme, que és anar a un lloc, veure-ho i explicar-ho el millor possible, no ha canviat. Evidentment, si mirem els contextos, han canviat moltes coses. Ara hi ha webs i recursos multimèdia, però l'essència és la mateixa. Jo acabo la carrera el 1980, començo a fer periodisme el 1978, quan encara hi havia els ajuntaments franquistes. És quan neix la premsa comarcal. Neix *El 9 Nou*, *Regió7*... És un moment molt lligat a la recuperació de la democràcia i de molta llibertat, quan neix *El Periódico*, quan es consolida l'*Avui*. Són anys en què es fa bon periodisme.

"Quan he vist que no podia fer la meva feina, me n'he anat, com quan no vaig compartir el projecte de Pepe Antich a 'La Vanguardia'"

- I què va passar?

- Després la premsa es va anar acomodant i no va complir la seva funció crítica. A Catalunya hi ha l'oasi, a Espanya ningú critica la monarquia. Ens creiem que som poder, en lloc de criticar el poder. I ve la crisi del 2008, que és econòmica i tecnològica, i també dels grans editors. Que és també la llavor de la reconstrucció i sorgeixen nous mitjans, com *Público*, que després tanca i d'aquí sorgeixen el diari.es, Infolibre, la revista *Mongolia*, *La Marea*, la fundació de *Catalunya Plural*. *Infolibre*, per exemple, ha fet la gran investigació sobre les residències, amb dades i rigor. *Infolibre* pot fer-ho perquè no té capital vinculat a fons voltors que són presents en el sector de residències. És donar informació davant de les emocions i la propaganda. Però tornant al procés. El procés també ha estat un fenomen de propaganda que també ha condicionat el periodisme. Quan surt guanyant la propaganda, deixem de fer la nostra feina. Quan jo he vist que no podia fer la meva feina, me n'he anat.

- Quan li ha passat això?

- Me'n vaig anar de *La Vanguardia* perquè no compartia el projecte de Pepe Antich. I no és fàcil anar-se'n de *La Vanguardia*.

- Això va ser...

- El 2010. Després de 22 anys en els quals vaig fer el que jo considerava que havia de fer. A *El Periódico* vaig ser-hi sis anys i, a *Público*, dos anys. Quan un grup de periodistes va considerar que havíem de crear els nostres propis mitjans per poder continuar fent el que crèiem.

- Quina discrepància va tenir amb la direcció de Pepe Antich?

- Jo treballava al magazine de *La Vanguardia*. Li dèiem "l'aldea d'Astèrix" perquè era com un refugi. No compartia el seu projecte i ho vaig deixar.